

Lietuvos II ir III pakopos pensijų fondų bei KIS rinkos apžvalga

2018 m. I pusmetis

Ši apžvalga apima bendrą visų Lietuvoje veikiančių valstybinio socialinio draudimo įmokos dalies kaupimo pensijų fondų, papildomo savanoriško kaupimo pensijų fondų ir kolektyvinio investavimo subjektų veiklos per 2018 m. pirmąjį pusmetį analizę, visi lentelėse ir grafikuose pateikti duomenys yra 2018 m. birželio 30 d., jei nenurodyta kitaip.

Rengiant šią apžvalgą naudoti Lietuvos banko, pensijų kaupimo bendrovių, valdymo įmonių, platintojų ir kiti duomenys.

Leidinio rengėjas – Investicinių paslaugų priežiūros skyriaus vyresnysis specialistas Tomas Petronis, tel. (8 5) 268 0510, el. p. tpetronis@lb.lt; leidinio rengėja – Ilgalaikių taupymo ir draudimo produktų priežiūros skyriaus vyriausioji specialistė Dalia Juškevičienė, tel. (8 5) 268 0522, el. p. djuskeviciene@lb.lt.

Turinys

I. BENDRI II PAKOPOS PF RINKOS DUOMENYS.....	4
II. II PAKOPOS PF INVESTICINĖS VEIKLOS REZULTATAI.....	5
III. II PAKOPOS PF INVESTICINIO PORTFELIO STRUKTŪRA.....	6
IV. II PAKOPOS PF DALYVIAI	7
V. BENDRI III PAKOPOS PF RINKOS DUOMENYS	8
VI. III PAKOPOS PF INVESTICINĖS VEIKLOS REZULTATAI	8
VII. PF INVESTICINIO PORTFELIO STRUKTŪRA.....	9
VIII. BENDRI KIS RINKOS DUOMENYS.....	10
IX. KIS DALYVIAI	11
X. KIS TURTAS	12
XI. KIS INVESTICINĖS VEIKLOS REZULTATAI	13
XII. KIS INVESTICINIO PORTFELIO STRUKTŪRA.....	14
XIII. LIETUVOJE VIEŠAI PLATINAMI UŽSIENIO KIS.....	15
XIV. INFORMUOTIESIEMS INVESTUOTOJAMS SKIRTI KIS.....	16

Lentelių sąrašas

1 lentelė. PF dalyviai ir valdomas turtas pagal investavimo strategijas	4
2 lentelė. PF vienetų verčių ir lyginamųjų indeksų pokyčiai	5
3 lentelė. III pakopos PF rinkos duomenys	8
4 lentelė. PF vienetų verčių ir lyginamųjų indeksų pokyčiai	8
5 lentelė. KIS rinkos duomenys	10
6 lentelė. Svertiniai KIS vienetų verčių pokyčiai	13
7 lentelė. KIS vienetų verčių pokyčiai	13

Paveikslų sąrašas

1 pav. II pakopos PF dalyvių skaičiaus ir turto kaita	4
2 pav. II pakopos PF valdomo turto pasiskirstymas pagal PKB	4
3 pav. Pasaulio rinkų pokyčius parodančių indeksų pokyčiai	5
4 pav. II pakopos PF rinkos investicijų pasiskirstymas pagal turto klases	6
5 pav. KIS pasiskirstymas pagal rūšis	6
6 pav. Apibendrintas II pakopos PF investicijų pasiskirstymas	6
7 pav. II pakopos PF investicijų pasiskirstymas pagal valiutas	6
8 pav. Naujų dalyvių pasiskirstymas pagal PKB 2018 m. pirmąjį pusmetį	7
9 pav. PKB pakeitę dalyviai 2018 m. pirmąjį pusmetį	7
10 pav. III pakopos PF dalyvių skaičiaus ir turto kaita	8
11 pav. III pakopos PF rinkos investicijų pasiskirstymas pagal turto klases	9
12 pav. KIS pasiskirstymas pagal rūšis	9
13 pav. Apibendrintas III pakopos PF investicijų pasiskirstymas	9
14 pav. III pakopos PF investicijų pasiskirstymas pagal valiutas	9
15 pav. KIS dalyvių skaičiaus ir turto kaita	10
16 pav. KIS turto pasiskirstymas pagal KIS rūšį	10
17 pav. KIS dalyvių pasiskirstymas pagal KIS rūšį	10
18 pav. KIS dalyvių pasiskirstymas pagal VĮ	11
19 pav. Daugiausia dalyvių turintys KIS	11
20 pav. KIS turto pasiskirstymas pagal VĮ	12
21 pav. Daugiausia turto turintys KIS	12
22 pav. Visos KIS rinkos investicijų pasiskirstymas pagal turto klases	14
23 pav. Investicijų į KIS pasiskirstymas pagal rūšis	14
24 pav. Apibendrintas KIS investicijų pasiskirstymas	14
25 pav. KIS investicijų pasiskirstymas pagal valiutas	14
26 pav. Visų KIS investicijų pasiskirstymas pagal šalis	14
27 pav. Užsienio KIS dalyvių skaičiaus ir turto kaita	15
28 pav. Lietuvoje registruotų KIS ir užsienio KIS platinimas bei išpirkimas per 2018 m. pirmąjį pusmetį	15
29 pav. Užsienio KIS turto pasiskirstymas pagal platintoją	15
30 pav. Užsienio KIS dalyvių pasiskirstymas pagal platintoją	15

Santrumpos

II pakopa	valstybinio socialinio draudimo įmokos dalies kaupimas pensijų kaupimo bendrovių valdomuose pensijų fonduose
III pakopa	papildomas savanoriškas pensijų kaupimas pensijų kaupimo bendrovių valdomuose pensijų fonduose
ECB	Europos Centrinis Bankas
IF	investicinis fondas
IFP	išvestinė finansinė priemonė
IISKIS	informuotiesiems investuotojams skirtas kolektyvinio investavimo subjektas
IKKB	investicinė kintamojo kapitalo bendrovė
KIS	kolektyvinio investavimo subjektas
PF	pensijų fondas
PKB	pensijų kaupimo bendrovė
SVP	skolos vertybiniai popieriai
UAB	uždaroji akcinė bendrovė
UAGDPB	uždaroji akcinė gyvybės draudimo ir pensijų bendrovė
VĮ	valdymo įmonė
VP	vertybiniai popieriai
VSDF valdyba	valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos
VVP	vyriausybės vertybiniai popieriai

I. BENDRI II PAKOPOS PF RINKOS DUOMENYS

2018 m. viduryje Lietuvoje veikė 26 II pakopos PF (žr. 1 lentelę). 2018 m. pirmąjį ketvirtį buvo įsteigti ir pradėjo veikti pirmieji gyvenimo ciklo PF, kurių investavimo strategija kinta, laikui bėgant darosi konservatyvesnė, taip siekiant apsaugoti dalyvių lėšas nuo didesnių vertės svyravimų, kai iki pensijos lieka nedaug laiko. Šiuo metu rinkoje veikia 5 PKB: 4 VĮ ir 1 gyvybės draudimo bendrovė. VĮ valdė 23 II pakopos PF, kurių turto vertė 2018 m. birželio 30 d. buvo 2 608,7 mln. Eur, juose pensiją kaupė 1,1 mln. dalyvių. Gyvybės draudimo bendrovė valdė 3 II pakopos PF, kurių turto vertė 2018 m. birželio 30 d. sudarė 473,6 mln. Eur, juose pensiją kaupė 226 tūkst. dalyvių.

Pokyčiai PF rinkoje

Nuo 2019 m. sausio 1 d. pensijų kaupimo sistemoje įsigalios reikšmingi pokyčiai. Pensijų kaupimo įstatyme (PKĮ), siekiant didesnio dalyvavimo, yra įtvirtintas jaunų iki 40 m. asmenų įtraukimas, nebent jie iki 2019 m. birželio 30 d. VSDF valdybai pateiktų pranešimą apie atsisakymą dalyvauti pensijų kaupime. Kaupiantieji turės galimybę iki 2019 m. birželio 30 d. pasirinkti: nutraukti dalyvavimą (tuomet sukauptos lėšos bus pervestos į *Sodrą*), stabdyti dalyvavimą (naujos įmokos nebus pervedamos, tačiau sukauptą sumą liks PF), toliau dalyvauti pensijų kaupimo sistemoje (tačiau tik prisidedant savomis lėšomis). Asmenys, pageidaujantys stabdyti ar nutraukti pensijų kaupimą, turės iki 2019 m. birželio 30 d. pateikti atitinkamą prašymą pensijų kaupimo bendrovei, jei asmuo nebuvo dalyviu, atsisakymą. Dalyviai, kurie moka visą įmoką (jau dabar prisideda prie kaupimo savomis lėšomis), nuo 2019 m., jei pageidaus, galės kaupimui skirti papildomai, įmokos dydis nebus ribojamas.

Pažymėtina, kad nuo 2019 m. sausio 1 d. mažės II pakopos PF valdymo mokesčiai, tikslinės grupės PF valdymo mokestis sudarys ne daugiau kaip 0,8 proc. (šiuo metu taikoma 1 proc. riba) PF dalyvio pensijų sąskaitoje apskaičiuotų lėšų vidutinės metinės vertės, vėliau dar mažės, kol pasieks 0,5 proc. PKĮ nustatyti pakeitimai apima ir išmokas, tačiau šių pasiūlymų įsigaliojimas atidėtas iki 2020 m. sausio 1 d.

Priimti pensijų sistemos pakeitimai lemia, kad asmens privatus kaupimas pensijai nemažins *Sodros* mokamos pensijos.

II pakopos PF turtas per pusmetį paaugo 5,9 proc.

2018 m. pirmąjį pusmetį II pakopos PF valdomas turtas padidėjo 171,2 mln. Eur, arba 5,9 proc., ir birželio pabaigoje sudarė 3 082,30 mln. Eur (žr. 1 pav.). Dalyvių, kaupiančių pensiją II pakopos PF, skaičius per pusmetį padidėjo 0,81 proc. (10 442 dalyviais), o per pastaruosius 12 mėn. – 1,99 proc. (25 348 dalyviais). Per pirmąjį pusmetį *Sodra* į PF pervedė 92,44 mln., dalyviai, pasirinkę mokėti papildomai, – 46,96 mln., o valstybė jiems papildomai pervedė 48,20 mln. Eur.

Didelė koncentracija rinkoje

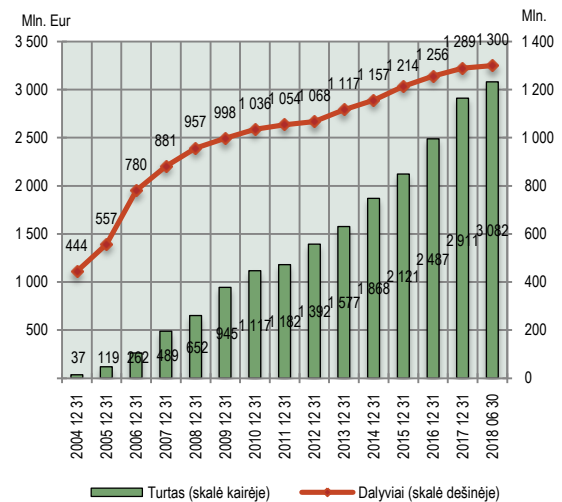
2018 m. viduryje 78,27 proc. turto buvo sutelkta trijų PKB valdomuose PF (žr. 2 pav.): 62,91 proc. PF turto valdė dvi VĮ. Dalyvių pasiskirstymas pagal PKB buvo labai panašus į pasiskirstymą pagal turtą – 79,80 proc. dalyvių kaupė pensijas vienos iš trijų PKB valdomame PF. Koncentracija rinkoje mažėjo, Herfindahlio ir Hirschmano indeksas¹ pusmečio pabaigoje sudarė 2 514,06 punkto.

1 lentelė. II pakopos PF dalyviai ir valdomas turtas pagal investavimo strategijas

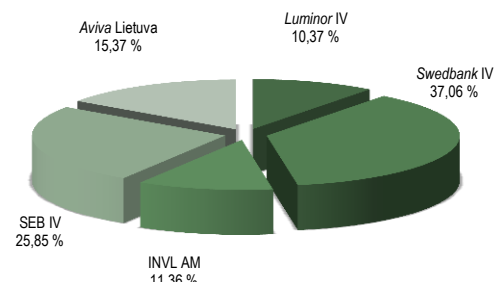
PF pagal investavimo strategijas	PF skaičius	Dalyvių skaičius	Valdomo turto vertė, mln. Eur
Konservatyvaus investavimo	6	94 077	243,46
Mažos akcijų dalies	4	288 502	722,08
Vidutinės akcijų dalies	6	644 259	1558,92
Akcijų	4	259 515	532,37
Gyvenimo ciklo	6	13 373	25,47
Iš viso	26	1 299 726	3 082,30

Pastaba: pagal investavimo strategijas fondai skirstomi į penkias rizikos grupes: konservatyvaus investavimo, mažos akcijų dalies (iki 30% lėšų investuoja į akcijas), vidutinės akcijų dalies (30–70%), akcijų PF (70–100%) ir kintančios rizikos arba gyvenimo ciklo investavimo strategijos PF.

1 pav. II pakopos PF dalyvių skaičius ir turto kaita

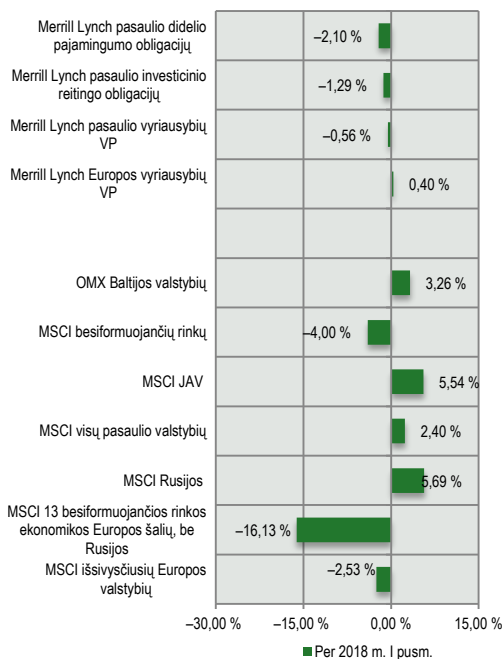
2 pav. II pakopos PF valdomo turto pasiskirstymas pagal PKB

¹ Herfindahlio ir Hirschmano indeksas yra vienas iš dažniausiai taikomų koncentracijos rodiklių. Praktikoje didesnė negu 1 800 Herfindahlio ir Hirschmano indekso reikšmė paprastai rodo didelę koncentraciją.

II. II PAKOPOS PF INVESTICINĖS VEIKLOS REZULTATAI

3 pav. Pasaulio rinkų pokyčius parodančių indeksų pokyčiai

2 lentelė. PF vienetų vertių ir lyginamųjų indeksų pokyčiai

	Vieneto vertės pokytis per 2018 m. I pusm.	Vidutinis metinis vieneto vertės pokytis per 5 m.	Vidutinis metinis lyginamojo indekso pokytis per 5 m.
Konservatyvus investavimo PF			
Aviva Europensija	▲ 0,1	▲ 2,4	▲ 1,3
Swedbank Pensija 1	▼ 0,0	▲ 2,2	▲ 1,9
Luminor pensija 1	▼ 0,2	▲ 1,1	▲ 2,0
INVL STABILO II 58+	▼ 1,8	▲ 2,0	▲ 1,4
SEB pensija 1	▼ 0,4	▲ 0,8	▲ 1,6
Swedbank Pensijų išmokų fondas	▼ 0,2	▲ 0,4	▼ 0,1
Svertinis pokytis	▼ 0,3	▲ 1,3	▲ 1,3
Mažos akcijų dalies PF			
Aviva Europensija plus	▼ 0,6	▲ 3,8	▲ 2,9
Luminor pensija 2	▼ 0,2	▲ 3,0	▲ 3,7
INVL MEZZO II 53+	▼ 1,8	▲ 4,7	▲ 6,2
Swedbank Pensija 2	▼ 0,3	▲ 4,0	▲ 4,8
Svertinis pokytis	▼ 0,4	▲ 3,7	▲ 3,8
Vidutinės akcijų dalies PF			
Aviva Europensija ekstra	▼ 1,3	▲ 5,0	▲ 4,5
Luminor pensija 3	▼ 0,0	▲ 4,8	▲ 5,3
INVL MEDIO II 47+	▼ 0,2	▲ 7,1	▲ 8,1
SEB pensija 2	▼ 0,6	▲ 4,3	▲ 6,6
Swedbank Pensija 3	▲ 0,1	▲ 5,4	▲ 6,2
Swedbank Pensija 4	▲ 0,3	▲ 6,3	▲ 7,5
Svertinis pokytis	▼ 0,3	▲ 5,1	▲ 6,4
Akcijų PF			
Luminor pensija 4	▼ 0,3	–	–
INVL EXTREMO II 16+	▲ 2,6	▲ 10,3	▲ 10,7
SEB pensija 3	▲ 0,3	▲ 7,4	▲ 8,1
Swedbank Pensija 5	▲ 0,4	▲ 7,9	▲ 9,4
Svertinis pokytis	▲ 1,2	▲ 8,6	▲ 9,5
Gyvenimo ciklo pensijų fondų			
Swedbank Pensija 1961–1967	▲ 3,2	–	–
Swedbank Pensija 1968–1974	▲ 4,2	–	–
Swedbank Pensija 1975–1981	▲ 3,8	–	–
Swedbank Pensija 1982–1988	▲ 4,2	–	–
Swedbank Pensija 1989–1995	▲ 4,2	–	–
Swedbank Pensija 1996–2002	▲ 5,2	–	–
Svertinis pokytis	▲ 3,9	–	–
Bendras svertinis pokytis	▼ 0,0	▲ 5,1	▲ 5,9

Pirmasis pusmetis nebuvo itin palankus pensijų fondams

Pirmasis pusmetis nebuvo sėkmingas daugeliui besiformuojančių rinkų. Per pirmąjį pusmetį daugiausiai koregavosi besiformuojančiosios rinkos ekonomikos Europos šalių akcijų indeksai, daugiausia krito Turkijos akcijų indeksas – 27,6 ir Lenkijos – 16,55 proc. Turkijos atveju korekciją daugiausia lėmė valiutos silpnėjimas. Bendrai 13 besivystančių Vidurio ir Rytų Europos valstybių akcijų indeksas krito 16,13 proc. Dviženkliai kritimu pasižymėjo Indonezijos, Filipinų, Brazilijos, Pietų Afrikos akcijų rinkos. Akcijų kainų kilimo tendenciją išlaikė Rusija, atitinkamo Rusijos akcijų kainas atspindinčio indekso vertė per pusmetį padidėjo 5,69 proc. Nuosaikiai per apžvelgiamą laikotarpį kilo trijų Baltijos valstybių akcijų kainos, atitinkamo indekso pokytis sudarė 3,26 proc. Nors metų pradžia buvo permaininga, JAV akcijų rinkos kainos augo, akcijų kainų vertė reikšmingai daugiau svyravo nei 2017 m., psichologiškai investuotojai tampa jautresni bet kokioms žinioms, galinčioms turėti įtakos akcijų kainoms, tačiau per pusmetį MSCI JAV indeksas pakilo 5,54 proc. ir tai darė teigiamą įtaką PF rezultatams.

Obligacijų grąža buvo neigiama, tik Europos vyriausybės VP indeksas padidėjo 0,4 proc.

Didėjo akcijų PF vienetų vertė, mažėjo beveik visų konservatyvaus investavimo PF vienetų vertė

Pasaulio finansų rinkų veiklą rodo ir PF rezultatai. Šių metų pirmąjį pusmetį daugiausia didėjo į akcijas investuojančių PF investicinių vienetų vertė – vidutiniškai 1,2 proc., konservatyvaus investavimo ir vidutinės akcijų dalies PF vieneto vertė sumažėjo 0,3, mažos akcijų dalies – 0,4 proc. Pusmečio investicijų rezultatas buvo neigiamas ir sudarė –16,45 mln. Eur (neįskaitant lėšų, išmokėtų dalyvavimą PF baigusiems asmenims).

Pastaruosius penkerius metus PF vienetų vertė vidutiniškai didėjo 5,1 proc. per metus, PF lyginamųjų indeksų pokytis per tą patį laikotarpį – vidutiniškai 5,9 proc. Kiekviena į PF pervesta įmoka vidutiniškai per metus paaugo 6,10 proc. akcijų PF, vidutinės akcijų dalies PF – 3,45, mažos akcijų dalies – 1,76, konservatyvaus investavimo PF sumažėjo 0,06 proc. Naujaisi II pakopos PF veiklos rezultatai pateikti Lietuvos banko interneto svetainėje².

² Žr. http://www.lb.lt/finansu_istaigu_finansines_ataskaitos.

III. II PAKOPOS PF INVESTICINIO PORTFELIO STRUKTŪRA

Daugiausia II pakopos PF lėšų investuota į KIS

2018 m. viduryje didžiausią dalį (55,42 %) II pakopos PF investicijų sudarė investicijos į KIS vienetus arba akcijas (žr. 4 pav.). Investicijų vertė birželio pabaigoje buvo 1,7 mlrd. Eur. Didžiausia dalis lėšų, investuotų į KIS, yra orientuota į akcijų KIS (žr. 5 pav.). Investicijos į juos sudarė 44,99 proc. viso II pakopos PF portfelio, t. y. 1,39 mlrd. Eur. Daugiau nei šešis kartus mažesnė dalis teko SVP KIS. Į juos investuota 7,47 proc. minėto portfelio – 0,23 mlrd. Eur. Į kitus KIS (privačiojo kapitalo, nekilnojamojo turto, žaliavų, alternatyvaus investavimo, pinigų rinkos ir kt.) investuota 2,96 proc. II pakopos PF turto – 91,19 mln. Eur.

Antra pagal populiarumą investicija – VVP. Į juos tiesiogiai investuota 35,86 proc. II pakopos PF turto, arba 1,11 mlrd. Eur. Per 2018 m. pusmetį investicijų į VVP dalis padidėjo 98,82 mln. Eur.

Per pirmąjį pusmetį daugiausia padidėjo investicijų į VVP akcijas ir kitų rūšių KIS dalis portfeluose, o sumažėjo – kitų SVP dalis portfeluose.

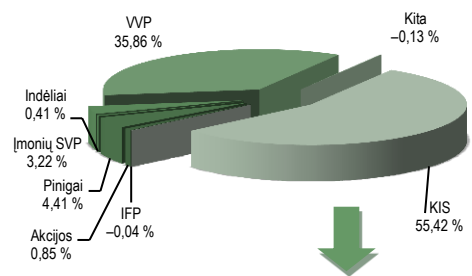
Investicijų į indėlius sumažėjo 0,57 mln. – iki 12,49 mln. Eur. Grynaisiais pinigais atsiskaitomojoje sąskaitoje buvo laikoma 4,4 proc. PF lėšų. Tiesiogiai į akcijas PF investavo 0,85 proc. viso valdomo turto, o rizikai drausti naudojamos IFP ir kitos pozicijos (gautinos, mokėtinos sumos ar kt.) sudarė nereikšmingą fondų investicijų dalį.

PF investicijas į KIS priskyrus prie atitinkamų tiesioginių investicijų (akcijų KIS – prie investicijų į akcijas, SVP KIS – prie investicijų į įmonių SVP), galima apibendrinti II pakopos PF investicijų pasiskirstymą (žr. 6 pav.).

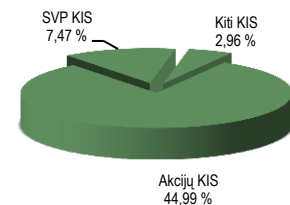
Didžioji dalis II pakopos PF portfelių turto investuota eurais

Kaip matyti iš 7 pav., 2018 m. birželio 30 d. didžiausia dalis (92,47 %) PF turto buvo investuota eurais, t. y. 2,85 mlrd. Eur. Šia valiuta investuojama į užsienio šalyse registruotus fondus ir užsienio šalių VVP, o Lietuvai įsivedus eurą, šia valiuta investuojama ir į Lietuvos VVP bei Lietuvoje išleidžiamas finansines priemones. PF investicijos JAV doleriais sudarė 6,99 proc., arba 215,41 mln. Eur.

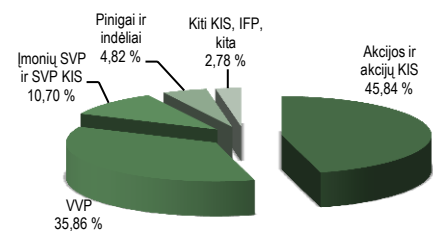
4 pav. II pakopos PF rinkos investicijų pasiskirstymas pagal turto klases

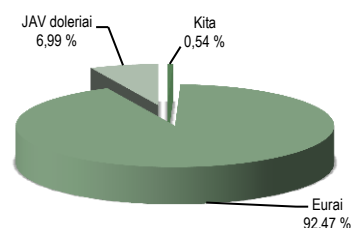
5 pav. KIS pasiskirstymas pagal rūšis

6 pav. Apibendrintas II pakopos PF investicijų pasiskirstymas

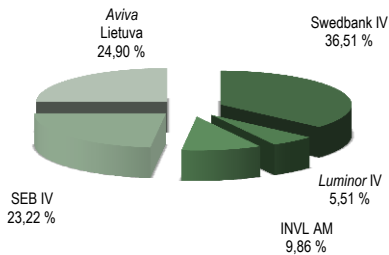

7 pav. II pakopos PF investicijų pasiskirstymas pagal valiutas

IV. II PAKOPOS PF DALYVIAI

8 pav. Naujų dalyvių pasiskirstymas pagal PKB 2018 m. pirmąjį pusmetį

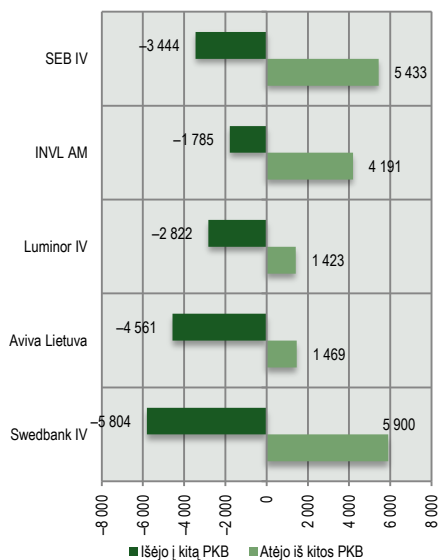

Nauji dalyviai rinkosi akcijų ir vidutinės akcijų dalies PF

Naujų dalyvių, įsitraukusių į pensijų kaupimo sistemą 2018 m. pirmąjį pusmetį ir pasirašiusių pensijų kaupimo sutartis su PKB, buvo 17 211. Visi šie dalyviai pensijai kaupia pagal naujas sąlygas, įsigaliojusias 2014 m. sausio 1 d., ir papildomai investuoja į PF dalį savo atlyginimo. 2018 m. pirmąjį pusmetį 57,71 proc. (9 932 asmenys) naujų dalyvių rinkosi akcijų PF, 26,72 proc. (4 599 asmenys) – vidutinės akcijų dalies PF. Mažos akcijų dalies PF ir konservatyvaus investavimo PF rinkosi atitinkamai 14,86 ir 0,71 proc. naujų dalyvių. Toks naujų dalyvių pasirinkimas rodo, kad naujiems pensijų kaupimo sistemos dalyviams priimtina didesnė rizika. Per pusmetį daugiausia (žr. 8 pav.) naujų dalyvių (pirmą kartą pasirašiusių II pakopos pensijų kaupimo sutartis) pritraukė UAB „Swedbank investicijų valdymas“ (36,51 %), UAB „SEB investicijų valdymas“ (23,22 %) ir UAGDPB „Aviva Lietuva“ (24,90 %).

PKB pakeitė 1,42 proc. dalyvių

9 pav. PKB pakeitę dalyviai 2018 m. pirmąjį pusmetį³

2018 m. pirmąjį pusmetį 18 416 dalyvių nusprendė pakeisti PKB (žr. 9 pav.), daugiausia jų rinkosi PF, valdomus „Swedbank investicijų valdymas“, UAB, ir UAB „SEB investicijų valdymas“. Daugiausia dalyvių nutraukė sutartis su PF, valdomais „Swedbank investicijų valdymas“, UAB, ir UAB „SEB investicijų valdymas“.

PF toje pačioje bendrovėje pakeitė 10 910 dalyvių, dažniausiai buvo pereinama į akcijų PF. Išaugusį dalyvių judėjimą tarp PF lėmė įsteigti nauji gyvenimo ciklo fondai. Per nagrinėjamą laikotarpį 2,26 proc. visų kaupiančiųjų II pakopos PF (29 326 dalyviai) nusprendė pakeisti PKB arba PF.

³ Parengta pagal Sodros pateiktus duomenis.

V. BENDRI III PAKOPOS PF RINKOS DUOMENYS

III pakopos PF valdomas turtas sudarė daugiau kaip 100 mln. Eur

2018 m. birželio 30 d. Lietuvoje veikė 12 papildomo savanoriško pensijų kaupimo PF (žr. 3 lentelę), juos valdė trys VĮ. PF valdomas turtas per pusmetį padidėjo 4,79 proc., arba 4,63 mln. Eur, ir birželio pabaigoje sudarė 101,18 mln. Eur (žr. 10 pav.). Dalyvių, kaupiančių pensiją III pakopos PF, skaičius per 2018 m. pirmąjį pusmetį padidėjo 2,35 proc. (1 255 dalyviais) ir birželio pabaigoje jų buvo 59 035.

Didelė koncentracija rinkoje

2018 m. birželio 30 d. beveik 76 proc. turto buvo sutelkta dviejų PKB fonduose: 46,20 proc. PF turto valdė *Luminor* investicijų valdymas, UAB, ir 29,93 proc. – UAB „SEB investicijų valdymas“. Trečioji vieta pagal valdomo PF turto dalį (23,87 %) teko UAB „INVL Asset Management“.

Dalyvių pasiskirstymas pagal PKB buvo dar labiau koncentruotas: daugiausia dalyvių pritraukė *Luminor* investicijų valdymas, UAB, valdomi fondai – 66,51 ir UAB „SEB investicijų valdymas“ – 18,41, trečioje vietoje pagal dalyvių skaičių buvo UAB „INVL Asset Management“ – 15,08 proc.

2018 m. birželio 30 d. Herfindahlio ir Hirschmano indeksas sudarė 3 600 punktų, tai rodo didelę koncentraciją rinkoje. Koncentracija didėjo, kadangi iš valdytojų tarpo pasitraukė UAB „Swedbank investicijų valdymas“.

VI. III PAKOPOS PF INVESTICINĖS VEIKLOS REZULTATAI

2018 m. pirmąjį pusmetį daugelio PF vieneto vertės pokytis buvo neigiamas

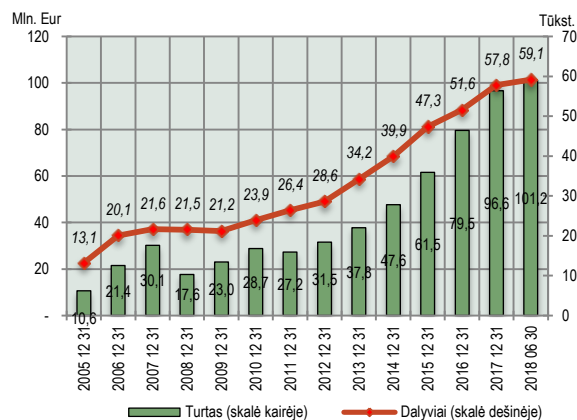
Pirmasis pusmetis buvo sėkmingesnis kaupiančiams akcijų PF – jų vidutinė svartinė vieneto vertė padidėjo 0,3 proc. Obligacijų ir mišraus investavimo PF vienetų vertė 2018 m. pirmąjį pusmetį sumažėjo – atitinkamai vidutiniškai po 1,3 ir 0,2 proc. (žr. 4 lentelę). Bendras svartinis visų PF vienetų vertės pokytis sudarė – 0,3 proc.

Per pastaruosius penkerius metus visų PF vienetų vertė kasmet vidutiniškai didėjo nuo 1,2 iki 9,9 proc., daugiausia – akcijų PF vienetų vertė.

3 lentelė. III pakopos PF rinkos duomenys

VĮ pavadinimas	PF pavadinimas	Turtas, mln. Eur	Dalyviai
UAB „SEB investicijų valdymas“	SEB pensija 1 plius	22,93	9.165
	SEB pensija 2 plius	7,35	1.703
„Luminor investicijų valdymas“, UAB	<i>Luminor</i> pensija 1 plius	8,83	6.007
	<i>Luminor</i> pensija 2 plius	30,50	27.739
	<i>Luminor</i> pensija 3 plius	5,27	4.111
	<i>Luminor</i> pensija darbuotojui 1 plius	0,68	475
	<i>Luminor</i> pensija darbuotojui 2 plius	1,47	934
UAB „INVL Asset Management“	INVL Drąsus	2,64	1.573
	INVL STABILO III 58+/INVL Stabilus	9,62	2.566
	INVL MEDIO III 47+	4,48	1.075
	INVL EXTREMO III 16+	5,55	2.726
	INVL Apdairus	1,87	961
Iš viso		101,18	59 035

10 pav. III pakopos PF dalyvių skaičiaus ir turto kaita

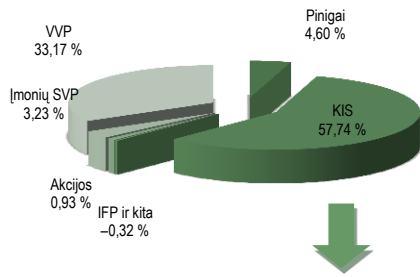
4 lentelė. PF vienetų vertių ir lyginamųjų indeksų pokyčiai

PF pavadinimas	Vieneto vertės pokytis per 2018 m. pirmąjį pusmetį	Vidutinis metinis vieneto vertės pokytis per 5 m.	Vidutinis metinis lyginamojo indekso pokytis per 5 m.
Obligacijų PF			
INVL STABILO III 58+/INVL Stabilus	▼ 2,3	▲ 2,9	▲ 3,6
<i>Luminor</i> pensija 1 plius	▼ 0,3	–	Taikomas nuo 2013 10 07
SEB pensija 1 plius	▼ 1,1	▲ 1,2	▲ 2,3
Svertinis pokytis	▼ 1,3	▲ 2,2	▲ 3,0
Mišraus investavimo PF			
<i>Luminor</i> pensija 2 plius	▼ 0,2	▲ 4,4	▲ 5,3
INVL MEDIO III 47+	▼ 0,6	▲ 6,8	▲ 8,0
INVL Apdairus	▲ 0,7	▲ 3,5	▲ 10,5
<i>Luminor</i> pensija darbuotojui 1 plius	▼ 0,4	–	Taikomas nuo 2014 11 26
<i>Luminor</i> pensija darbuotojui 2 plius	▼ 0,6	–	Taikomas nuo 2014 11 26
Svertinis vidurkis	▼ 0,2	▲ 4,7	▲ 5,9
Akcijų PF			
<i>Luminor</i> pensija 3 plius	▼ 0,4	▲ 8,1	▲ 9,6
INVL Drąsus	▲ 2,2	▲ 7,6	▲ 7,7
INVL EXTREMO III 16+	▲ 1,8	▲ 9,9	▲ 10,5
SEB pensija 2 plius	▼ 0,2	▲ 7,1	▲ 7,9
Svertinis pokytis	▲ 0,3	▲ 7,7	▲ 8,5
Bendras svertinis pokytis	▼ 0,3	▲ 5,5	▲ 6,4

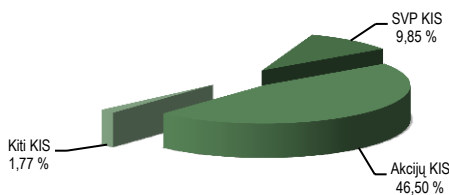

VII. PF INVESTICINIO PORTFELIO STRUKTŪRA

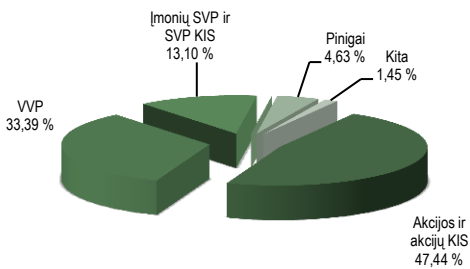
11 pav. III pakopos PF rinkos investicijų pasiskirstymas pagal turto klases

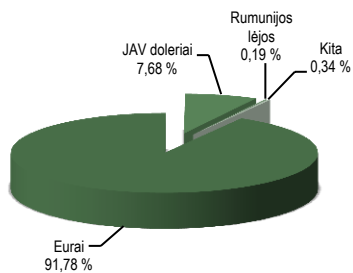
12 pav. KIS pasiskirstymas pagal rūšis

13 pav. Apibendrintas III pakopos PF investicijų pasiskirstymas

14 pav. III pakopos PF investicijų pasiskirstymas pagal valiutas

Daugiausia III pakopos PF lėšų investuota į KIS

2018 m. birželio 30 d. didžiausią dalį (57,74 %) III pakopos PF investicijų sudarė investicijos į KIS vienetus (žr. 11 pav.), šių investicijų vertė buvo 58,80 mln. Eur. Didžiausia lėšų, investuotų į KIS, dalis buvo paskirstyta į akcijų KIS (žr. 12 pav.): investicijos į juos sudarė 46,50 proc. viso III pakopos PF portfelio, arba 47,05 mln. Eur. Kita dalis teko skolos VP KIS (į juos investuota 9,85 %, arba 9,96 mln. Eur) ir kitiems KIS (į juos investuota 1,77 %, arba 1,79 mln. Eur). Per 2018 pirmąjį pusmetį į KIS investuotas turtas padidėjo 2,89 mln. Eur.

Antra pagal populiarumą investicija – VVP. Į juos tiesiogiai investuota 33,17 proc. III pakopos PF turto, t. y. 33,78 mln. Eur. Per 2018 m. pirmąjį pusmetį investicijos į VVP padidėjo 3,06 mln. Eur.

Metų viduryje PF indėlių neliko, o grynujų pinigų dalis portfeliuose pirmąjį pusmetį sumažėjo ir laikotarpio pabaigoje sudarė 4,63 proc. III pakopos PF turto, arba 4,68 mln. Eur. Į įmonių SVP PF investavo 3,25, o į akcijas – 0,94 proc. savo turto. Rizikai drausti naudojamos IFP ir kitos pozicijos (gautinos, mokėtinos sumos ar kt.) sudarė nereikšmingą PF investicijų dalį ir mažino turtą.

III pakopos PF daugiausia investuoja į akcijas ir akcijų KIS

III pakopos PF investicijas į KIS priskyrus prie atitinkamų tiesioginių investicijų (akcijų KIS – prie investicijų į akcijas, SVP KIS – prie investicijų į įmonių SVP, kitus KIS – prie kitų pozicijų), galima apibendrinti investicijų pasiskirstymą 2018 m. birželio 30 d. (žr. 13 pav.). Didžiausią III pakopos PF investicijų dalį, t. y. 47,44 proc., arba 48 mln. Eur, sudaro investicijos į akcijas ir akcijų KIS. Investicijos į VVP sudaro 33,39 proc., arba 33,78 mln. Eur, įmonių SVP ir SVP KIS – 13,10 proc., arba 13,25 mln. Eur. Didžioji dalis lėšų, investuotų į VVP, buvo investuotos į Lietuvos Respublikos VVP, jos sudarė 16,87 proc. investicijų portfelio, arba 17,07 mln. Eur.

Didžioji III pakopos PF turto dalis buvo investuota eurai

Kaip matyti iš 14 pav., 2018 m. birželio 30 d. didžiausia dalis (91,78 %) PF turto, t. y. 92,87 mln. Eur, buvo investuota eurai. PF investicijos JAV doleriais sudarė 7,68 proc. III pakopos PF turto, kitomis valiutomis buvo investuota nereikšminga dalis portfelio.

VIII. BENDRI KIS RINKOS DUOMENYS

2018 m. birželio 30 d. Lietuvoje 7 VĮ, prižiūrimos Lietuvos banko, buvo įsteigusios 21 KIS (20 IF ir 1 IKKB)⁴: 11 akcijų, 4 mišraus investavimo, 3 nekilnojamojo turto, 2 SVP ir 1 privačiojo kapitalo KIS. Iš šių fondų galima išskirti trys sudėtinius KIS, kurie priskirti prie mišraus investavimo fondų. Šie fondai turėjo 9 subfondus: 5 akcijų, 2 mišraus investavimo ir 2 SVP. Bendrai Lietuvoje įsteigti 11 specialiųjų ir 10 suderintųjų KIS.

Toliau apžvalgoje sudėtinių KIS subfondai vertinami kaip atskiri subjektai, todėl keičiasi bendras analizuojamų KIS skaičius (žr. 5 lentelę).

Informacija apie Lietuvoje registruotus KIS ir įsteigtus naujus ar panaikintus KIS pateikiama Lietuvos banko interneto svetainėje⁵.

Akcijų fondų populiarumas tarp KIS investuotojų vis dar auga

2018 m. birželio pabaigoje bendra KIS investicinių portfelių vertė sudarė 197,6 mln. Eur, o KIS dalyvių skaičius – 6,68 tūkst.

Vertinant 2018 m. pirmojo pusmečio rezultatus, galima matyti, kad KIS turtas ir dalyvių skaičius per analizuojamą laikotarpį sumažėjo. Nuo 2018 m. pradžios turtas sumažėjo 5,32, o dalyvių skaičius – 5,48 proc. Didžiausia įtaką IF turto mažėjimui pirmąjį pusmetį turėjo neigiami pokyčiai UAB „Dovre Forvaltning“ (turtas sumažėjo 5,43 mln. Eur.) ir UAB „INVL Asset Management“ (turtas sumažėjo 5,38 mln. Eur) valdomuose KIS. IF turto augimą užfiksavo tik 2 valdymo įmonės: UAB „Synergy Finance“ (padidėjo 0,18 mln. Eur) ir UAB „Orion Asset Management“ (išaugo 0,1 mln. Eur).

Kaip matyti iš 15 pav., ir toliau mažėja IF dalyvių skaičius. Nuo metų pradžios IF dalyvių skaičius sumažėjo 5,48 proc., arba 387 vnt. Daugiausia dalyvių prarado UAB „Dovre Forvaltning“ (21,55 %) ir UAB „INVL Asset Management“ (4,58 %). IF dalyvių skaičius išaugo šiose VĮ: UAB „Prudentis“ (3 dalyviais), UAB „Synergy Finance“ ir UAB „Lords LB Asset Management“ (po 1 dalyvį).

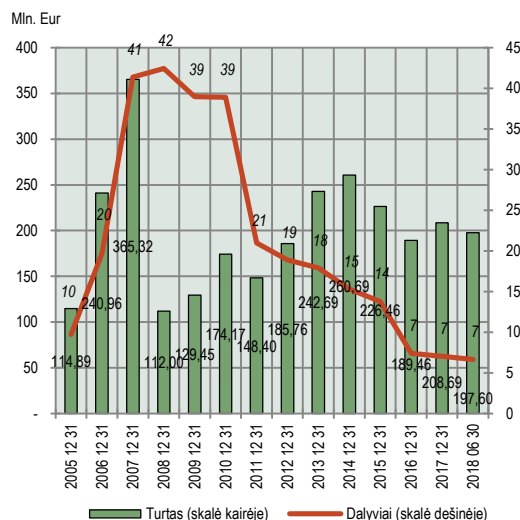
Vertinant KIS turto bei dalyvių pasiskirstymą pagal KIS rūšį (žr. 15 ir 17 pav.), matyti, kad didžiausia pagal valdomą turimą buvo nekilnojamojo turto fondų grupė. Jos valdomas turtas sudarė 31,89 proc. rinkos, arba 63,01 mln. Eur. Vidutinis vieno nekilnojamojo turto fondo dydis sudarė 31,50 mln. Eur. Tačiau, vertinant KIS dalyvių skaičių, nekilnojamojo turto KIS dalyvių skaičius yra vienas iš mažiausių, nes investicijoms į tokio tipo subjektus yra numatytos didelės minimalios sumos. Nekilnojamojo turto fonduose dalyvavo tik 1,42 proc. rinkos, arba 103 investuotojai.

Antra pagal valdomo turto dydį ir didžiausia pagal dalyvių skaičių fondų grupė – akcijų KIS. Jiems teko 82,55 proc. visų dalyvių ir 26,81 proc. turto. Reikia pabrėžti, kad akcijų KIS grupė ir toliau yra populiariausia tarp visų analizuojamų KIS grupių. Nagrinėjant tarp smulkiųjų investuotojų populiariausias fondų grupes (angl. *retail funds*), paaiškėjo, kad vienam akcijų fondo dalyviui vidutiniškai teko po 9,62 tūkst. Eur, SVP fondų dalyviui – 54,13 tūkst. Eur investicijų. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad dalyviais laikomi ir fiziniai, ir juridiniai asmenys.

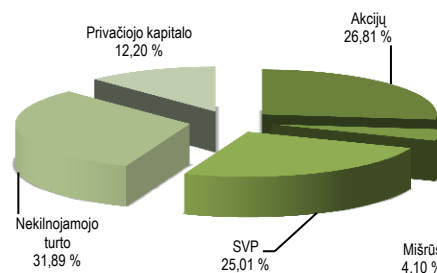
5 lentelė. KIS rinkos duomenys

KIS rūšis	KIS skaičius	Dalyvių skaičius	Turtas, mln. Eur	Vidutinė KIS vertė, mln. Eur
Akcijų	11	5 511	52,97	4,82
Mišrūs	4	135	8,09	2,02
SVP	3	913	49,42	16,47
Nekilnojamojo turto	2	103	63,01	31,50
Privačiojo kapitalo	1	14	24,10	24,10
Iš viso	21	6 676	197,60	9,41

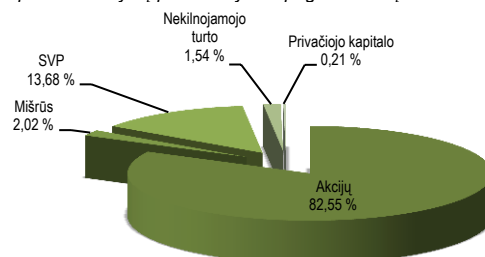
15 pav. KIS dalyvių skaičius ir turto kaita

16 pav. KIS turto pasiskirstymas pagal KIS rūšį

17 pav. KIS dalyvių pasiskirstymas pagal KIS rūšį

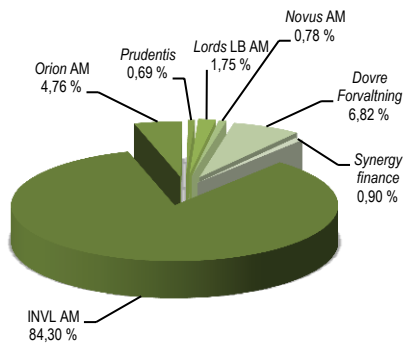

⁴ Į šį skaičių neįtrauktos UAB „INVL Asset Management“ valdomos uždarojo tipo investicinė bendrovė „INVL Technology“ ir specialioji uždarojo tipo nekilnojamojo turto investicinė bendrovė „INVL Baltic Real Estate“.

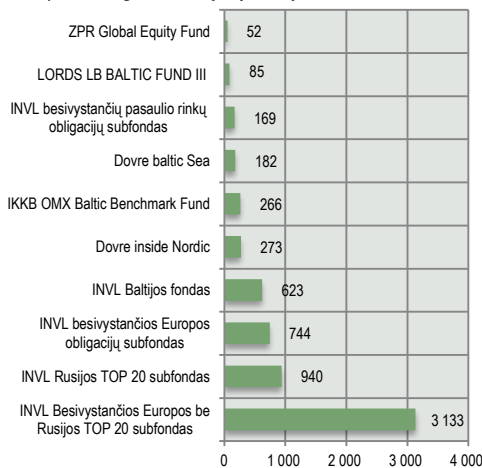
⁵ Fondų sąrašas ir su jais susijusios naujienos pateikiamos Lietuvos banko interneto svetainėje.

IX. KIS DALYVIAI

18 pav. KIS dalyvių pasiskirstymas pagal VĮ

19 pav. Daugiausia dalyvių turintys KIS

KIS dalyvių skaičiaus mažėjimo tendencija išlieka

KIS dalyvių skaičius⁶ 2004–2008 m. nuolat augo, tačiau 2008 m. pabaigoje ši tendencija pasikeitė ir nuo to laiko Lietuvoje įregistruotų KIS dalyvių skaičius kasmet mažėja. Ši dalyvių mažėjimo tendencija užfiksuota ir 2018 m. pirmąjį pusmetį. Per šį laikotarpį dalyvių skaičius sumažėjo nuo 7 170 iki 6 676. Pagrindinės mažėjimo priežastys – dalyvių mažėjimas UAB „INVL Asset Management“ bei UAB „Dovre Forvaltning“ valdomuose fonduose.

2018 m. birželio 30 d. daugiausia dalyvių buvo UAB „INVL Asset Management“ valdomuose fonduose. Į šios bendrovės valdomus IF buvo investavę 5 628 asmenys, arba 84,3 proc. rinkos (žr. 18 pav.). Antra pagal dalyvių skaičių buvo UAB „Dovre Forvaltning“ – joje buvo 455 dalyviai, arba 6,8 proc. rinkos. 2018 m. viduryje 318 dalyvių, arba 4,8 proc. rinkos, buvo investavę į UAB „Orion Asset Management“ valdomus fondus. Mažiausią dalį investuojančių į IF dalyvių turėjo UAB „Prudentis“ – 46 dalyviai, arba 0,7 proc. visos rinkos.

Daugiausia dalyvių turinčių KIS sąrašas – pokyčių nedaug

IF, kurių dalyviai gali būti ir smulkieji investuotojai, labai skiriasi pagal dalyvių skaičių. Didžiausias fondas pagal dalyvių skaičių buvo „INVL besivystančios Europos be Rusijos TOP 20 subfondas“ – jis turėjo 3 133 dalyvius (žr. 19 pav.). Toliau rikiavosi „INVL Rusijos TOP 20 subfondas“ – 940 dalyvių, „INVL besivystančios Europos obligacijų subfondas“ – 744 dalyviai. Į „INVL Baltijos fondą“ buvo investavę 623 asmenys. Dešimtuką užbaigia „ZPR Global Equity Fund“. Į šį fondą investavo 52 dalyviai. Net 12 iš 21 šioje apžvalgoje analizuojamų fondų dalyvių skaičius nesiekė 100, o daugiau kaip 1 000 dalyvių turėjo tik vienas fondas. Palyginti su 2017 m. duomenimis, iš 1 000 dalyvių turinčių fondų sąrašo iškrito „INVL Rusijos TOP 20 subfondas“. Šis fondas per metus prarado 81 dalyvį.

Didžioji dalis 100 dalyvių neturinčių fondų yra uždari ir skirti tik profesionaliesiems investuotojams.

⁶ KIS dalyvių skaičius nustatomas sudėjus kiekvieno KIS dalyvių skaičių. Tas pats asmuo, investavęs į skirtingus KIS, pateikiant bendrą statistiką yra laikomas atskiru dalyviu.

X. KIS TURTAS

KIS valdomas turtas per pusmetį sumažėjo 5,32 proc.

2018 m. viduryje 7 VĮ valdė 197,6 mln. Eur KIS turto. Per pusmetį bendra Lietuvos KIS turto vertė sumažėjo 5,32 proc. (11,1 mln. Eur). Fondų turtą mažino tai, kad investicinių vienetų išpirkta buvo daugiau (36,44 mln. Eur), nei išplatinta (24,2 mln. Eur). 2018 m. pirmąjį pusmetį Lietuvoje registruotų KIS turtas sumažėjo 11,1 mln. Eur, o KIS išplatintų vienetų vertė buvo 12,3 mln. Eur mažesnė nei išpirktų vienetų vertė. Galima daryti išvadą, kad dėl sėkmingos investicinės veiklos fondų valdomas turtas per pusmetį padidėjo 1,2 mln. Eur.

Didžiausią turto dalį valdė UAB „Lords LB Asset Management“ valdomi KIS

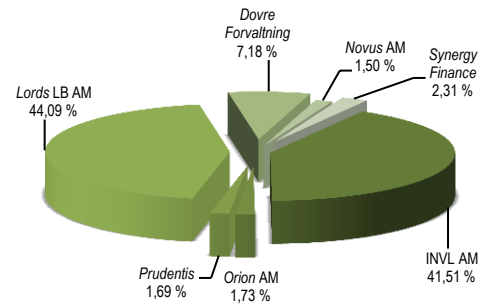
Kaip matyti iš 20 pav., didžiausia KIS turto dalis tenka UAB „Lords LB Asset Management“, valdančiai nekilnojamojo turto ir privačiojo kapitalo fondus – ji valdo 44,09 proc. visos KIS rinkos, arba 87,11 mln. Eur. UAB „INVL Asset Management“ užima antrą poziciją pagal valdomą turtą, jis sudaro 41,51 proc. rinkos, arba 82,02 mln. Eur. Trečią vietą užima UAB „Dovre Forvaltning“, valdanti 7,18 proc., arba 14,56 mln. Eur, turto.

Per analizuojamą 2018 m. pirmąjį pusmetį daugiausia padidėjo UAB „Synergy Finance“ (0,18 mln. Eur) ir UAB „Orion Asset Management“ (0,1 mln. Eur) valdomas turtas. Daugiausia sumažėjo UAB „INVL Asset Management“ (5,38 mln. Eur) ir UAB „Dovre Forvaltning“ (5,43 mln. Eur) turtas.

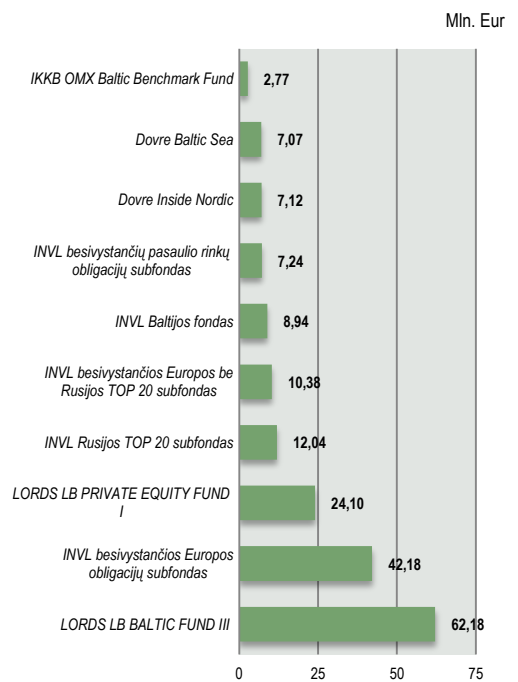
2018 m. birželio 30 d. didžiausias pagal turtą IF buvo „Lords LB Baltic Fund III“ (žr. 21 pav.), valdantis 62,18 mln. Eur turtą (padidėjo 1,9 %), antras – „INVL besivystančios Europos obligacijų subfondas“, jo valdomas turtas sudarė 42,18 mln. Eur (sumažėjo 3,45 %), trečias – „Lords LB Private Equity Fund I“, valdęs 24,1 mln. Eur (padidėjo 0,58 %).

Atlikus KIS, veikusių visą 2018 m. pirmąjį pusmetį ir metų viduryje turėjusių turto bei dalyvių, veiklos analizę, matyti, kad 7 KIS turtas padidėjo, o 11 – sumažėjo. Taip pat atsirado 2 nauji KIS. Labiausiai padidėjo UAB „INVL Asset Management“ valdomo akcijų fondo „INVL Rusijos TOP 20 subfondas“ turtas – nuo 10,31 mln. iki 12,04 mln. Eur (16,71 %), o daugiau kaip po 1 mln. Eur padidėjo 2 fondų turtas.

20 pav. KIS turto pasiskirstymas pagal VĮ

21 pav. Daugiausia turto turintys KIS

XI. KIS INVESTICINĖS VEIKLOS REZULTATAI

6 lentelė. Svertiniai* KIS vienetų verčių pokyčiai

KIS tipas	2018 m. pirmasis pusmetis	Metai
Akcijų KIS	▼ 1,4	▲ 4,8
Mišraus investavimo KIS	▼ 1,4	▼ 2,4
SVP KIS	▼ 2,8	▼ 0,7
Bendras svertinis visų KIS	▼ 3,1	▲ 0,3

* Svertiniams vidurkiams apskaičiuoti naudoti 2018 m. birželio 30 d. KIS turto duomenys.

7 lentelė. KIS vienetų verčių pokyčiai

KIS pavadinimas	2018 m. pirmasis pusmetis	Metai
Akcijų KIS		
INVL besivystančios Europos bei Rusijos TOP 20 subfondas	▼ 7,2	▼ 5,8
INVL Rusijos TOP 20 subfondas	▼ 0,8	▲ 11,5
IKKB OMX Baltic Benchmark Fund	▲ 1,7	▲ 9,1
ZPR Global Equity Fund	▼ 4,6	▲ 3,9
INVL Baltijos fondas	▲ 3,7	▲ 6,9
Dovre Inside Nordic	▼ 3,1	▼ 4,4
Dovre Baltic Sea	▼ 14,0	▼ 8,0
Mišraus investavimo KIS		
Novus Balanced Portfolio	▼ 5,0	▼ 8,6
Novus Dynamic Portfolio	▼ 3,2	▼ 8,9
Synergy Finance turto taktinio paskirstymo fondas *	▲ 3,2	▲ 6,5
SVP KIS		
INVL besivystančios Europos obligacijų subfondas	▼ 2,7	▼ 0,8
INVL besivystančių pasaulio rinkų obligacijų subfondas	▼ 3,8	▼ 0,3

* Fondo valiuta yra kita nei euras.

niu augimu. O prastą tiek metinį, tiek pusmetinį rezultatą demonstruojantis „Dovre Baltic Sea“ ir toliau yra pesimistiškai vertinamas investuotojų.

Būtina atkreipti dėmesį į tai, kad fondų vienetų vertės pokyčiai yra apskaičiuoti naudojant vertę, išreikštą eurai, todėl fondų, kurių valiuta yra kita nei euras, valiutos kursų pokyčiai šiuos rezultatus gali padidinti arba sumažinti.

Pirmąjį pusmetį KIS rezultatai buvo neigiami

Kainų kilimo efektas besivystančios Europos ir Baltijos šalių akcijų rinkose nebeatsveria investuotojų susirūpinimo dėl esamos politinės situacijos Europoje bei pasaulyje. Prasidėjęs pasaulinis prekybos karas bei braškantys JAV ir Europos santykiai lėmė, kad Europos finansų rinkos patyrė kritimą. Analizuojant 2018 m. pirmąjį pusmetį, matyti, kad visų KIS bendras svertinis pokytis siekė –3,1 proc. Labiausiai krito SVP KIS vienetų vertės (–2,8 %). Mišraus investavimo ir akcijų KIS vienetų vertės krito po 1,4 proc. Vertinant 12 mėnesių KIS rezultatus, matyti, kad didėjo tik akcijų KIS vienetų vertės (4,8 %). Nors didėjo tik akcijų KIS vienetų vertės, tačiau to pakako, kad visų KIS bendras svertinis pokytis būtų teigiamas (padidėjo 0,3 %). Per metus daugiausia nukrito mišraus investavimo KIS (2,4 %). SVP kritimas buvo šiek tiek mažesnis – 0,7 proc.

Didžiosios dalies neprofesionaliesiems investuotojams platinamų KIS vienetų vertės sumažėjo

Per 6 mėn. laikotarpį sumažėjo 9 KIS vienetų vertės (nuo 0,8 iki 14 %), o 3 fondų vertės padidėjo (nuo 1,7 iki 3,7 %). Daugiausia per pusmetį padidėjo „INVL Baltijos fondas“ vieneto vertė, o didžiausią nuosmukį patyrė „Dovre Baltic Sea“ fondo vieneto vertė (žr. 7 lentelę). Vertinant vienerių metų laikotarpį, sėkmingiausiai veikė „INVL Rusijos TOP 20 subfondas“, o didžiausią nuosmukį patyrė „Novus Dynamic Portfolio“. Galima pastebėti, kad akcijų KIS „INVL Baltijos fondas“ ir „IKKB OMX Baltic Benchmark Fund“ veikė sėkmingai vertinant tiek pusmetinius, tiek 12 mėn. rezultatus. Šie rezultatai gali būti siejami su kryptinga Baltijos šalių politika Europoje ir pasaulyje, sėkmingu integravimusi į ES, ekonomi-

XII. KIS INVESTICINIO PORTFELIO STRUKTŪRA

Daugiausia KIS lėšų investuota į įmonių SVP

2018 m. viduryje didžiausią KIS investicijų dalį (43,56 %) sudarė investicijos į įmonių SVP (žr. 22 pav.), jų vertė pusmečio pabaigoje buvo 86,24 mln. Eur. Per pirmąjį pusmetį investicijų į įmonių SVP dalis portfeliuose padidėjo 2,9 mln. Eur. Didžiausią dalį šių investicijų sudaro nekilnojamojo turto fondų investicijos į įmones, valdančias ar plėtojančias nekilnojamojo turto objektus.

Antra pagal populiarumą investicija – akcijos. Tiesiogiai į akcijas IF buvo investavę 41,69 proc. turto – 82,53 mln. Eur. Per pusmetį akcijų vertė portfeliuose sumažėjo 3,5 mln. Eur.

Daugiau kaip 7 proc. fondų turto buvo laikomi grynaisiais pinigais, per pusmetį pinigų dalis sumažėjo nuo 25,88 iki 14,05 mln. Eur. Pagrindinė sumažėjimo priežastis – fondai išmokėjo lėšas dalyviams.

2018 m. birželio 30 d. tiesioginės investicijos į VVP sudarė 4,63 proc., arba 9,17 mln. Eur, investicijos į kitų KIS vienetų ar akcijas – 2,84 proc., arba 5,62 mln. Eur. Didžiausia lėšų, investuotų į KIS, dalis buvo paskirstyta akcijų KIS (žr. 23 pav.), investicijos į juos sudarė 1,95 proc. viso KIS portfelio, arba 3,84 mln. Eur. Kita investicijų į KIS dalis teko SVP KIS (į juos investuota 0,41 %, arba 0,81 mln. Eur) ir kitiems KIS – 0,49 proc., arba 0,97 mln. Eur.

Indėliai, IFP ir kitos pozicijos (gautinos, mokėtinos sumos, tiesioginės investicijos į nekilnojamąjį turtą ir kt.) sudarė nedidelę KIS portfelių dalį

IF investicijas į kitus KIS priskyrus prie atitinkamų tiesioginių investicijų (akcijų KIS – prie investicijų į akcijas, SVP KIS – prie investicijų į įmonių SVP, kitus KIS – prie IFP ir kitų pozicijų), galima apibendrinti investicijų pasiskirstymą (žr. 24 pav.). Didžiausią KIS investicijų dalį, t. y. 44,06 proc., arba 87,05 mln. Eur, sudaro investicijos į SVP ir SVP KIS. Akcijoms ir akcijų KIS teko 43,71 proc. investicijų – 86,39 mln. Eur. Mažiausia dalis investicijų teko indėlių grupei 0,09 proc., arba 0,17 mln. Eur.

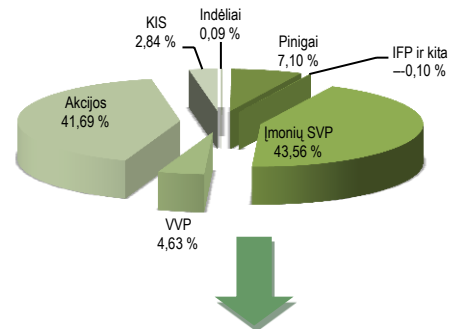
Didžiausia KIS turto dalis investuota eurais

Kaip matyti iš 25 pav., 2018 m. birželio pabaigoje didžiausia dalis (62,46 %) KIS turto, t. y. 123,41 mln. Eur, buvo investuota eurais, KIS investicijos JAV doleriais sudarė 27,78 proc. KIS turto, arba 54,9 mln. Eur. Lenkijos zlotai užima trečią vietą pagal populiarumą. Šia valiuta investuota 3,54 proc. KIS turto, arba 6,99 mln. Eur. Kita KIS lėšų dalis buvo investuota Švedijos kronomis (3,28 %), Rumunijos lėjomis (1,19 %) ir kitomis valiutomis (1,75 %).

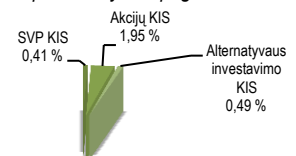
Didžiausia KIS valdomo turto dalis investuota Lietuvoje

Išanalizavus visų KIS investicijų pasiskirstymą pagal šalis (žr. 26 pav.), matyti, kad 53,57 proc. viso turto investuota Lietuvoje – 105,84 mln. Eur. Toliau rikiuojasi pagal investicijų dydį Švedija (4,42 %), Turkija (4,23 %) ir Lenkija (4,13 %). Didžiausią dalį KIS investicijų Lietuvoje sudarė įmonių SVP (48,79 %), akcijos – 37,96, o pinigai – 13,28 proc. KIS Švedijoje daugiausia investuoja į šiose šalyse įsteigtų įmonių akcijas, o Turkijoje – į įmonių SVP ir VVP. Be to, Lietuvoje registruoti KIS yra investavę Jungtinėje Karalystėje, JAV, Liuksemburge, Makedonijoje ir kitose šalyse.

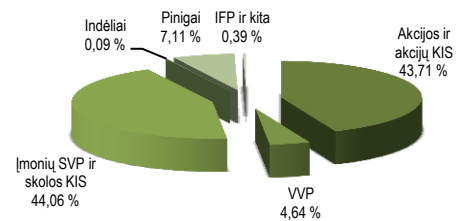
22 pav. Visos KIS rinkos investicijų pasiskirstymas pagal turto klases

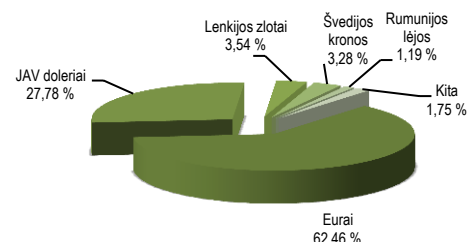
23 pav. Investicijų į KIS pasiskirstymas pagal rūšis

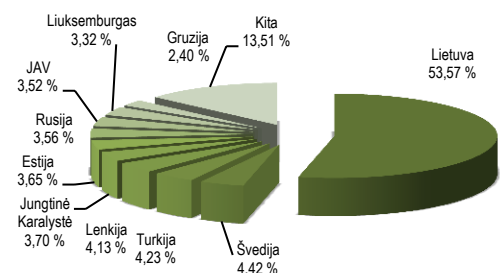
24 pav. Apibendrintas KIS investicijų pasiskirstymas

25 pav. KIS investicijų pasiskirstymas pagal valiutas

26 pav. Visų KIS investicijų pasiskirstymas pagal šalis

XIII. LIETUVOJE VIEŠAI PLATINAMI UŽSIENIO KIS

Lietuvoje viešai platinamų užsienio KIS vertė sumažėjo

2018 m. birželio 30 d. Lietuvoje buvo platinami 46 užsienyje registruoti KIS, turintys 305 subfondus. Lietuvoje išplatintų užsienio KIS vienetų vertė sudarė 309 mln. Eur (žr. 27 pav.). Per apžvelgiama laikotarpį valdomo turto vertė sumažėjo 29,85 proc. – 131,38 mln. Eur. Pagrindinė turto vertės sumažėjimo priežastis buvo nutrauktos fondų platinimo sutartys su *East Capital*, *BlueBay*, *T. Rowe Price* ir *GAM* fondų valdytojais. „Swedbank“, AB, viešai nebeplatina šių fondų, todėl atitinkamai jų duomenys yra neįtraukiami į statistiką. Didelę įtaką taip pat turėjo IF vienetų išpirkimas. Per 2018 m. pirmąjį pusmetį AB SEB bankas išpirko investicinių vienetų už 91,43 mln. Eur. Kaip matyti iš 28 pav., 2018 m. pirmąjį pusmetį išpirktų užsienio KIS vienetų vertė buvo 86,05 mln. Eur didesnė nei, kad išplatintų užsienio KIS vienetų vertė.

2018 m. birželio 30 d. duomenimis, užsienio KIS dalyvių buvo 52,94 tūkst. Per pusmetį dalyvių skaičius padidėjo 3,01 proc. Palyginti su 2017 m. pabaiga, fondų vienetų buvo įsigiję 1 549 dalyviais daugiau.

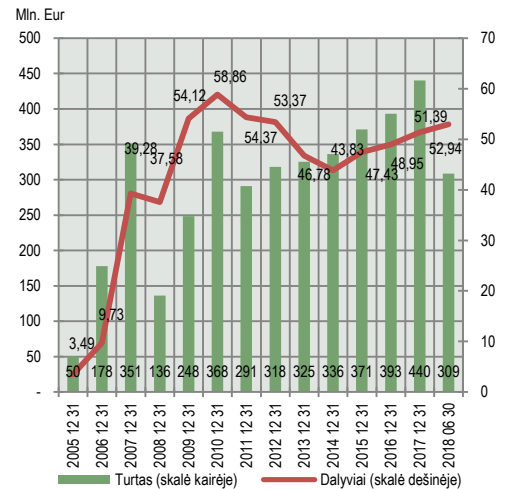
Didžiausia išplatintų užsienio KIS vienetų vertė vis dar priklausė AB SEB banko ir „Swedbank“, AB, klientams

Pagal išplatintų užsienio KIS vienetų vertę rinkoje vyravo dvi bendrovės (žr. 29 pav.). AB SEB banko išplatintų užsienio fondų vienetų vertė 2018 m. viduryje sudarė 183,62 mln., o „Swedbank“, AB, – 65,32 mln. Eur. Šioms dviem bendrovėms, turinčioms didelį platinimo tinklą, teko 80,62 proc. visų Lietuvoje išplatintų užsienio KIS vienetų vertės. Kitų platintojų užimama rinkos dalis pagal išplatintų užsienio KIS vienetų turto vertę svyravo nuo 0,01 (*Orion Securities*) iki 9,78 proc. (*Evernord*). Didžiausias platintojas pagal dalyvių skaičių buvo AB SEB bankas (žr. 30 pav.). Jo platinamuose užsienio fonduose lėšas kaupė 26,73 tūkst., „Luminor“, AB, – 14,95 tūkst., o „Swedbank“, AB, – 10,13 tūkst. investuotojų.

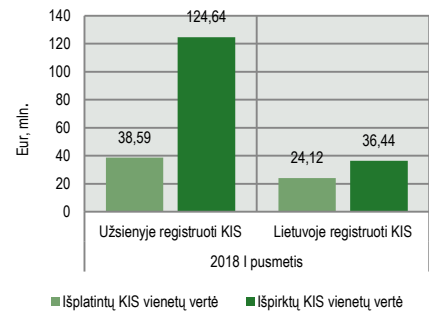
Užsienyje registruoti KIS yra populiariesni tarp Lietuvos investuotojų

Bendrovių pateiktais duomenimis, Lietuvoje viešai platinamų KIS⁷ vienetų turtas 2018 m. birželio 30 d. sudarė 506,38 mln. Eur, dalyvių skaičius – 59 615. Fondų valdomas turtas per 2018 m. pirmąjį pusmetį sumažėjo 21,96, o dalyvių skaičius padidėjo 2,48 proc. Lietuvoje registruotų KIS turto vertė buvo 111,19 mln. Eur mažesnė nei užsienio KIS vertė. Be to, Lietuvos KIS turėjo 46,26 tūkst. dalyvių mažiau. Lietuvoje registruotų KIS vienetų platinimas 2018 m. pirmąjį pusmetį, taip pat valdomas turtas ir investuotojų skaičius rodo, kad užsienio KIS yra dažniau investuotojų pasirenkamas produktas. Ir į Lietuvoje registruotus, ir į Lietuvoje platinamus užsienio KIS investuoja ir neprofesionalieji, ir profesionalieji investuotojai.

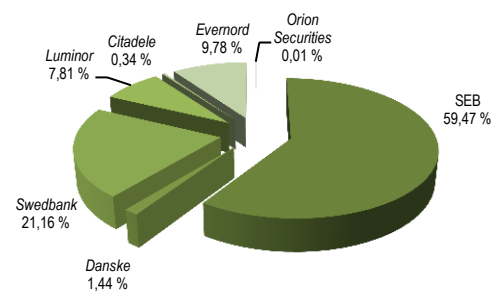
27 pav. Užsienio KIS dalyvių skaičiaus ir turto kaita

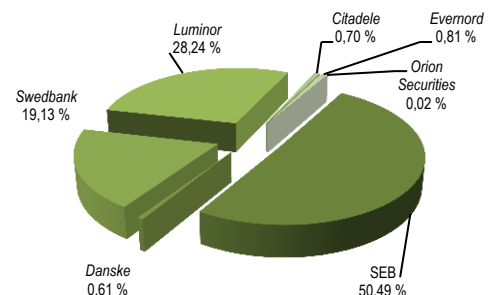
28 pav. Lietuvoje registruotų KIS ir užsienio KIS vienetų platinimas bei išpirkimas per 2018 m. pirmąjį pusmetį

29 pav. Užsienio KIS turto pasiskirstymas pagal platintoją

30 pav. Užsienio KIS dalyvių pasiskirstymas pagal platintoją

⁷ Lietuvos KIS turtas ir užsienio KIS turto, išplatinto Lietuvoje, dalis.

XIV. INFORMUOTIESIEMS INVESTUOTOJAMS SKIRTI KIS

Naujos rūšies KIS Lietuvoje

2013 m. birželio mėn. priimtas Informuotiesiems investuotojams skirtų kolektyvinio investavimo subjektų įstatymas, nustatantis reikalavimus informuotiesiems investuotojams skirtiems kolektyvinio investavimo subjektams ir jų valdymo įmonėms.

Informuotaisiais investuotojais šiame įstatyme laikomi:

- 1) profesionalieji investuotojai;
- 2) profesionaliųjų investuotojų statuso neturintys fiziniai asmenys, kurie yra informuotiesiems investuotojams skirto kolektyvinio investavimo subjekto valdymo įmonei ar investicinei bendrovei, kurios valdymas neperduotas VĮ, raštu patvirtinę savo kaip informuotųjų investuotojų statusą ir kurie atitinka bent vieną iš šių reikalavimų: į pagal šį įstatymą veikiančią IISKIS investuoja arba įsipareigoja investuoti ne mažiau kaip 125 000 Eur ar ekvivalentišką sumą kita valiuta; pagal Finansinių priemonių rinkų įstatymą veikiančią finansų maklerio įmonę, kredito įstaigą, turinti teisę teikti investicines paslaugas, finansų patarėjo įmonę arba pagal Kolektyvinio investavimo subjektų įstatymą veikiančią VĮ (arba analogišką kitos valstybės narės subjektas) yra įvertinusi to asmens žinias ir patirtį investavimo srityje ir raštu patvirtina, kad toks asmuo gali tinkamai suvokti riziką, susijusią su investicijomis į pagal šį įstatymą veikiančią IISKIS;
- 3) profesionaliųjų investuotojų statuso neturintys juridiniai asmenys, kurie VĮ ar investicinei bendrovei, kurios valdymas neperduotas VĮ, raštu yra patvirtinę savo kaip informuotųjų investuotojų statusą ir kurie į pagal šį įstatymą veikiančią IISKIS investuoja arba įsipareigoja investuoti ne mažiau kaip 125 000 Eur ar ekvivalentišką sumą kita valiuta.

IISKIS rinka auga

2014 m. pradžioje Lietuvoje ėmė steigtis IISKIS valdančios įmonės ir tokio tipo investiciniai fondai⁸. 2014 m. pabaigoje 4 VĮ valdė 12 IISKIS, šių fondų grynųjų aktyvų vertė sudarė 51,51 mln. Eur. 2015 m. gruodžio 31 d. 8 VĮ valdė 24 IISKIS (2 iš jų turto ir dalyvių neturėjo), o jų grynųjų aktyvų vertė sudarė 148,76 mln. Eur. Į šio tipo fondus buvo investavę 356 dalyviai. 2016 m. gruodžio 31 d. 11 VĮ valdė 39 IISKIS (3 iš jų turto ir dalyvių neturėjo), o grynųjų aktyvų vertė sudarė 372,1 mln. Eur (per metus išaugo daugiau nei du kartus). Per 2016 m. dalyvių skaičius padidėjo iki 540. 2017 m. IISKIS rinka toliau augo, 2017 m. gruodžio 31 d. 15 VĮ valdė 55 IISKIS (9 iš jų turto ir dalyvių neturėjo), o grynųjų aktyvų vertė⁹ sudarė 492 mln. Eur. 2018 m. pirmąjį pusmetį 15 VĮ valdė 55 IISKIS (17 iš jų turto ir dalyvių neturėjo), o grynųjų aktyvų vertė sudarė 575 mln. Eur. 2018 m. pirmojoje pusėje toliau didėjo dalyvių skaičius, pirmojo pusmečio pabaigoje jų buvo 881.

Spartus rinkos augimas rodo, kad informuotiesiems investuotojams skirti fondai domina tokio tipo investuotojus, ieškančius galimybių padidinti savo turtą ir praplėsti investicinį portfelį.

Pažymėtina, kad pagal Kolektyvinio investavimo subjektų įstatymą įsteigti profesionaliesiems investuotojams skirti investiciniai fondai tęsia veiklą pagal Informuotiesiems investuotojams skirtų kolektyvinio investavimo subjektų įstatymą, todėl dalis fondų buvo pertvarkyti ir tapo IISKIS.

⁸ Informaciją apie IISKIS valdančias įmones ir tokio tipo subjektus galima rasti [Lietuvos banko interneto svetainėje](#).

⁹ Apytiksliais duomenimis, metinės ataskaitos pateikiamos per 6 mėn.